

II

(Akty przyjęte na mocy Traktatów WE/Euratom, których publikacja nie jest obowiązkowa)

DECYZJE

KOMISJA

DECYZJA KOMISJI

z dnia 13 września 2006 r.

dotycząca postępowania na mocy art. 81 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską

(Sprawa nr COMP/F/38.456 – asfalt (Niderlandy))

(notyfikowana jako dokument nr C(2006) 4090)

(Jedynie tekst w językach niderlandzkim, angielskim, francuskim i niemieckim jest autentyczny)

(2007/534/WE)

1. STRESZCZENIE NARUSZENIA

- (1) Adresaci decyzji dopuścili się pojedynczego i ciągłego naruszenia postanowień art. 81 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, polegającego na ustalaniu cen bitumu do budowy dróg w Niderlandach.

1.1. Sektor bitumu do budowy dróg

- (2) Bitum jest produktem ubocznym powstającym w procesie produkcji paliwa. Zazwyczaj otrzymuje się go podczas destylacji określonych ciężkich frakcji ropy naftowej. Różne frakcje ropy naftowej oraz różne procesy produkcji stosowane przez rafinerie powodują powstanie różnych typów bitumu, które z kolei mogą być poddawane dalszym modyfikacjom poprzez dodawanie polimerów w celu poprawy właściwości bitumu. Bitum wykorzystywany jest głównie do produkcji mieszanki mineralno-asfaltowej, gdzie służy jako lepiście scalające pozostałe składniki. Pozostała część produkcji bitumu wykorzystywana jest do różnych zastosowań przemysłowych.
- (3) Niniejsza decyzja dotyczy wszystkich rodzajów bitumu stosowanych do budowy dróg i podobnych zastosowań. Stosuje się również nazwy: bitum penetracyjny lub bitum nawierzchniowy. W niniejszym dokumencie stosuje się określenie bitum do budowy dróg.
- (4) Badanie wykazało, że kartel obejmował terytorium Niderlandów. W 2001 r., który był ostatnim pełnym rokiem występowania naruszenia, jego wartość wynosiła w przybliżeniu 62 mln EUR. Szczególną cechą naruszenia było to, że zмова obejmowała nie tylko sprze-

dawców, jak dzieje się to zazwyczaj, ale łącznie sprzedawców i nabywców. W kartelu uczestniczyło ośmiu z dziewięciu dostawców bitumu do budowy dróg oraz sześć (obecnie pięć) największych przedsiębiorstw budowy dróg – czyli nabywców produktu.

- (5) Adresaci wskazani poniżej dopuścili się pojedynczego i ciągłego naruszenia postanowień art. 81 traktatu WE, obejmującego terytorium Niderlandów, które to naruszenie cechowało się przede wszystkim wspólnym uzgadnianiem cen i rabatów przedmiotowego produktu przez dostawców i nabywców.

1.2. Adresaci decyzji i czas trwania naruszenia

- (6) Następujące przedsiębiorstwa oraz ich podmioty prawne uczestniczyły w naruszeniu (w niektórych przypadkach do odpowiedzialności pociąga się ich spółki dominujące) we wskazanych okresach. Należy zauważyć, że w przypadku niektórych przedsiębiorstw adresatami decyzji jest więcej niż jeden podmiot prawny:

Dostawcy:

- a) BP: BP plc. od 1 kwietnia 1994 r. do 15 kwietnia 2002 r., BP Nederland BV od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 1 stycznia 2000 r. oraz BP Refining & Petrochemicals GmbH od dnia 31 grudnia 1999 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- b) Esha: Esha Holding BV, Smid & Hollander BV i Esha Port Services Amsterdam BV od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;

- c) Klöckner: Klöckner Bitumen BV od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r. i Sideron Industrial Development od dnia 1 stycznia 2000 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- d) Kuwait Petroleum: Kuwait Petroleum Corporation, Kuwait Petroleum International Ltd. i Kuwait Petroleum (Nederland) BV od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- e) Nynäs: AB Nynäs Petroleum i Nynäs Belgium AB od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- f) Shell: Shell Petroleum NV, The Shell Transport and Trading Company Ltd oraz Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- g) Total: Total Nederland NV od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r. i Total SA od dnia 1 listopada 1999 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- h) Wintershall: Wintershall AG od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 31 grudnia 1999 r.

Nabywcy:

- i) Ballast Nedam: Ballast Nedam NV i Ballast Nedam Infra BV od dnia 21 czerwca 1996 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- j) BAM: BAM NBM Wegenbouw BV od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r. i Koninklijke BAM Groep NV od dnia 1 listopada 2000 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- k) Dura Vermeer: Vermeer Infrastructuur BV od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r., Dura Vermeer Groep NV od dnia 13 listopada 1998 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r. i Dura Vermeer Infra BV od dnia 1 lipca 2000 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- l) HBG: HBG Civiel BV od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- m) Heijmans: Heijmans NV i Heijmans Infrastructuur BV od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- n) KWS: Koninklijke Volker Wessels Stevin NV i Koninklijke Wegenbouw Stevin BV od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.

1.3. Działanie kartelu

- (7) Ukartowane praktyki można podzielić na następujące kategorie: przede wszystkim ustalanie cen bitumu do

budowy dróg w Niderlandach między dostawcami, między głównymi nabywcami oraz między powyższymi dostawcami a nabywcami.

- (8) Dowody na działalność kartelu obejmują okres od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r. i dotyczą zwłaszcza regularnego zbiorowego ustalania cen brutto sprzedaży i zakupu bitumu do budowy dróg, jednakowego rabatu od ceny brutto dla uczestniczących w kartelu przedsiębiorstw budowy dróg i mniejszego maksymalnego rabatu od ceny brutto dla innych przedsiębiorstw budowy dróg.
- (9) Komisja uznaje, że omawiany system spotkań przygotowawczych i wspólnych posiedzeń, w których wyniku grupa dostawców bitumu i grupa przedsiębiorstw budowy dróg zawarły porozumienie w sprawie cen brutto i rabatów na bitum do budowy dróg w Niderlandach, jest elementem jednego ogólnego systemu i tym samym stanowi pojedyncze naruszenie przepisów art. 81 Traktatu.

2. GRZYWNY

2.1. Kwota podstawowa

- (10) Kwotę podstawową grzywiny ustala się według wagi i czasu trwania naruszenia.

Waga

- (11) Oceniając wagę naruszenia, Komisja uwzględnia jego charakter, faktyczne skutki dla rynku, o ile dokonanie takiego pomiaru jest możliwe, oraz zasięg geograficzny właściwego rynku.
- (12) Ze względu na charakter naruszenia oraz fakt, że musiało ono mieć skutki, a także że obejmowało swym zasięgiem istotną część wspólnego rynku, Komisja jest zdania, że przedsiębiorstwa będące adresatami niniejszej decyzji dopuścili się bardzo poważnego naruszenia art. 81 Traktatu.

Różne traktowanie

- (13) W ramach kategorii bardzo poważnych naruszeń skala odpowiednich grzywien umożliwiła różne potraktowanie przedsiębiorstw w celu uwzględnienia rzeczywistej zdolności ekonomicznej poszczególnych przedsiębiorstw do wyrządzenia znacznych szkód konkurencji. Jest to właściwe podejście, gdy tak jak w omawianym przypadku udział w rynku przedsiębiorstw dopuszczających się naruszenia jest bardzo zróżnicowany.

- (14) Przedsiębiorstwa podzielono na sześć kategorii zgodnie z ich relatywnym znaczeniem na właściwym rynku w 2001 r., czyli w ostatnim pełnym roku występowania naruszenia.

Odpowiedni skutek odstraszający

- (15) Komisja zauważa, że w niniejszym postępowaniu uwzględnia się ogólnoświatowe obroty Shell, BP, Total i Kuwait Petroleum w 2005 r., czyli ostatnim roku finansowym poprzedzającym podjęcie decyzji, które wynosiły odpowiednio: 246, 203, 143 i 37 mld EUR. Ogólnoświatowe obroty pozostałych przedsiębiorstw nie przekraczały 10 mld EUR.
- (16) Zdaniem Komisji ze względu na okoliczności sprawy, aby zapewnić wystarczający skutek odstraszający grzywnien, nie jest konieczne stosowanie mnożnika wobec przedsiębiorstw, których ogólnoświatowe obroty nie przekroczyły 10 mld EUR. Komisja rozważa jedynie pomnożenie grzywnien nakładanych na Shell, BP, Total i Kuwait Petroleum o wskaźnik dostosowany do okoliczności sprawy.

Czas trwania

- (17) Wysokość mnożników ustalana jest indywidualnie dla każdego przypadku i uzależniona od czasu trwania samego naruszenia w przypadku każdego przedsiębiorstwa, wynoszącego od 1,5 roku do 8 lat (patrz: motyw 6 powyżej).

2.2. Okoliczności obciążające i łagodzące*Okoliczności obciążające*

- (18) W czasie, w którym doszło do naruszenia, Shell był już adresatem poprzednich decyzji Komisji dotyczących zakazu działalności kartelowej⁽¹⁾. Ponowne naruszenie stanowi okoliczność obciążającą, która uzasadnia zwiększenie o 50 % podstawowej kwoty grzywny, jaka ma zostać nałożona na Shell.
- (19) Podczas dochodzenia KWS odmówił poddania się kontroli, zmuszając inspektorów do skorzystania z pomocy krajowego organu ochrony konkurencji oraz policji. Komisja uznaje, że utrudnianie kontroli stanowi okoliczność obciążającą, która uzasadnia zwiększenie o 10 % podstawowej kwoty grzywny, jaka ma zostać nałożona na KWS.
- (20) Shell, należący do grupy dostawców bitumu, oraz KWS, należący do grupy nabywców bitumu, ponoszą szczególną odpowiedzialność ze względu na rolę, jaką odegrali w podżęciu do powstania kartelu oraz kierowaniu

nim. Przedsiębiorstwa te napędzały działanie kartelu. Ich rola uzasadnia zwiększenie o 50 % podstawowej kwoty grzywny, jaka ma zostać nałożona na Shell i KWS.

2.3. Zastosowanie pułapu 10 % obrotów

- (21) Artykuł 23 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003⁽²⁾ stanowi, że grzywna nakładana na przedsiębiorstwo nie może przekraczać 10 % jego obrotów. Tę wartość progową zastosowano przy obliczaniu grzywnien nakładanych na Esha (Esha Holding BV, Smid & Hollander BV i Esha Port Services Amsterdam BV) oraz Klöckner Bitumen BV.

2.4. Zastosowanie zawiadomienia w sprawie łagodzenia sankcji z 2002 r.*Zwolnienie z grzywnien*

- (22) BP jako pierwsze poinformowało Komisję w dniu 20 czerwca 2002 r. o istnieniu kartelu w zakresie bitumu w Niderlandach, a Komisja warunkowo odstąpiła od wymierzenia grzywny wobec BP zgodnie z pkt 15 zawiadomienia w sprawie łagodzenia sankcji. BP w pełni, nieprzerwanie i sprawnie współpracowało z Komisją podczas całej procedury administracyjnej. BP zaprzestało domniemanego naruszenia nie później niż z dniem złożenia dowodów, na mocy zawiadomienia w sprawie łagodzenia sankcji, i nie podejmowało żadnych kroków, aby zmusić inne przedsiębiorstwa do udziału w naruszeniu. Dlatego BP należy zwolnić ze wszystkich grzywnien.

Punkt 23 lit. b) tiret pierwsze (zmniejszenie o 30–50 %)

- (23) Drugim przedsiębiorstwem, które zgłosiło się do Komisji na mocy zawiadomienia w sprawie łagodzenia sankcji, było Kuwait Petroleum; firma ta zgłosiła i była pierwszym przedsiębiorstwem, które spełniło wymogi pkt 21 zawiadomienia. Dowody przedstawione przez Kuwait Petroleum, ze względu na swój charakter, w znacznym stopniu umożliwiły udowodnienie przez Komisję stanu faktycznego i tym samym stanowiły znaczną wartość dodaną w stosunku do dowodów, które znajdowały się wówczas w posiadaniu Komisji. Wartość dodana była znaczna, ponieważ dowody potwierdzały istniejące informacje i w połączeniu z informacjami, które posiadała wówczas Komisja, pomogły jej w udowodnieniu istnienia naruszenia. Należy uwzględnić, że BP nie uczestniczyło regularnie w spotkaniach konsultacyjnych z nabywcami dotyczących bitumu, a Kuwait Petroleum jako pierwsze przedsiębiorstwo przedstawiło bezpośrednie dowody dotyczące tego zasadniczego elementu działania kartelu. W związku z tym na mocy pkt 23 zawiadomienia Kuwait Petroleum kwalifikuje się do zmniejszenia grzywny o 30–50 %.

⁽¹⁾ Decyzja Komisji 86/398/EWG z dnia 23 kwietnia 1986 r. w sprawie postępowania na podstawie art. 85 traktatu EWG (IV/31.149 – Polipropylen, Dz.U. L 230 z 18.8.1986, str. 1) i decyzja Komisji 94/599/WE z dnia 27 lipca 1994 r. w sprawie postępowania na mocy art. 85 Traktatu EWG (IV/31865 – PVC II, Dz.U. L 239 z 14.9.1994, str. 14).

⁽²⁾ Dz.U. L 1 z 4.1.2003, str. 1. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem (WE) nr 1419/2006 (Dz.U. L 269 z 28.9.2006, str. 1).

- (24) Aby ustalić dokładną wysokość zmniejszenia grzywny, która ma być nałożona na Kuwait Petroleum, należy uwzględnić, że wniosek Kuwait Petroleum o złagodzenie sankcji oraz przedstawione później dowody, a zwłaszcza ich szczegółowość, w znacznym stopniu umożliwiły udowodnienie przez Komisję stanu faktycznego. Należy jednak pamiętać, że wniosek złożono ponad jedenaście miesięcy po przeprowadzeniu przez Komisję kontroli i po tym, jak Komisja wysłała do stron wniosek o udzielenie szczegółowych informacji faktycznych dotyczących zdarzeń. Ponadto Komisja uznaje również za poważny fakt, że niektóre istotne oświadczenia złożone przez Kuwait Petroleum na temat domniemanego udziału w kartelu firmy ExxonMobil zostały później zmienione i nie mogły zostać wykorzystane przeciwko temu przedsiębiorstwu. Komisja zdecydowała, że Kuwait Petroleum ma prawo do zmniejszenia o 30 % grzywny, która zostałaby nałożona na to przedsiębiorstwo.
- Inne wnioski o złagodzenie sankcji*
- (25) Shell również złożył wniosek na podstawie sekcji B zawiadomienia w sprawie łagodzenia sankcji, lecz z uwagi na brak istotnej wartości dodanej sankcje wobec tego przedsiębiorstwa nie podlegają złagodzeniu.
- (26) Nynäs i Total również twierdzą, że dobrowolnie przedstawiły Komisji informacje je obciążające. Komisja uważa jednak, że przedstawione informacje nie mają istotnej wartości dodanej, na podstawie której Komisja powinna złagodzić karę.
- (27) Przedsiębiorstwo Wintershall twierdzi, że powinno zostać objęte wnioskiem o złagodzenie sankcji złożonym przez BP. Jednak Wintershall istnieje wciąż jako przedsiębiorstwo odrębne od BP, a poza tym to BP, a nie Wintershall, zdecydowało się wystąpić do Komisji z wnioskiem o złagodzenie sankcji.
- i Koninklijke BAM Groep NV od dnia 1 listopada 2000 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- c) BP: BP plc. od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r., BP Nederland BV od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 1 stycznia 2000 r. oraz BP Refining & Petrochemicals GmbH od dnia 31 grudnia 1999 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- d) Dura Vermeer: Vermeer Infrastructuur BV od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r., Dura Vermeer Groep NV od dnia 13 listopada 1998 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r. i Dura Vermeer Infra BV od dnia 30 czerwca 2000 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- e) Esha: Esha Holding BV, Smid & Hollander BV i Esha Port Services Amsterdam BV od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- f) HBG: HBG Civiël BV od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- g) Heijmans: Heijmans NV i Heijmans Infrastructuur BV od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- h) Klöckner: Klöckner Bitumen BV od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r. i Sideron Industrial Development od dnia 1 stycznia 2000 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- i) Kuwait Petroleum: Kuwait Petroleum Corporation, Kuwait Petroleum International Ltd. i Kuwait Petroleum (Nederland) BV od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- j) KWS: Koninklijke Volker Wessels Stevin NV i Koninklijke Wegenbouw Stevin BV od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- k) Nynäs: AB Nynäs Petroleum i Nynäs Belgium AB od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- l) Shell: Shell Petroleum NV, The Shell Transport and Trading Company Ltd oraz Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- m) Total: Total Nederland NV od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r. i Total SA od dnia 1 listopada 1999 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- n) Wintershall AG od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 31 grudnia 1999 r.

3. DECYZJA

- (28) Niżej wymienione przedsiębiorstwa dopuściły się naruszenia art. 81 Traktatu, regularnie zbiorowo ustalając przy sprzedaży i zakupie bitumu do budowy dróg w Niderlandach w podanych okresach cenę brutto i jednolity rabat od ceny brutto dla uczestniczących w kartelu przedsiębiorstw budowy dróg oraz niższy maksymalny rabat od ceny brutto dla innych przedsiębiorstw budowy dróg:
- a) Ballast Nedam: Ballast Nedam NV i Ballast Nedam Infra BV od dnia 21 czerwca 1996 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.;
- b) BAM NBM: BAM NBM Wegenbouw BV od dnia 1 kwietnia 1994 r. do dnia 15 kwietnia 2002 r.

- (29) Za naruszenia, o których mowa powyżej, nakłada się następujące grzywny:
- a) Ballast Nedam: Ballast Nedam NV i Ballast Nedam Infra BV, solidarnie: 4,65 mln EUR;
 - b) BAM NBM: BAM NBM Wegenbouw BV: 13,5 mln EUR, z czego Koninklijke BAM Groep NV odpowiada solidarnie na kwotę 9 mln EUR;
 - c) BP: BP plc: 0 mln EUR, z czego BP Nederland BV odpowiada solidarnie na kwotę 0 mln EUR, a BP Refining & Chemicals GmbH odpowiada solidarnie na kwotę 0 mln EUR;
 - d) Dura Vermeer: Vermeer Infrastructuur BV: 5,4 mln EUR, z czego Dura Vermeer Groep NV odpowiada solidarnie na kwotę 3,9 mln EUR, a Dura Vermeer Infra BV odpowiada solidarnie na kwotę 3,45 mln EUR;
 - e) Esha: Esha Holding BV, Smid & Hollander BV i Esha Port Services Amsterdam BV, solidarnie: 11,5 mln EUR;
 - f) HBG: HBG Civiel BV: 7,2 mln EUR;
 - g) Heijmans: Heijmans NV i Heijmans Infrastructuur BV, solidarnie: 17,1 mln EUR;
 - h) Klöckner: Klöckner Bitumen BV: 10 mln EUR, z czego Sideron Industrial Development BV odpowiada solidarnie na kwotę 9 mln EUR;
 - i) Kuwait Petroleum: Kuwait Petroleum Corporation, Kuwait Petroleum International Ltd. i Kuwait Petroleum (Nederland) BV, solidarnie: 16,632 mln EUR;
 - j) KWS: Koninklijke Volker Wessels Stevin NV i Koninklijke Wegenbouw Stevin BV, solidarnie: 27,36 mln EUR;
 - k) Nynäs: AB Nynäs Petroleum i Nynäs Belgium AB, solidarnie: 13,5 mln EUR;
 - l) Shell: Shell Petroleum NV, The Shell Transport and Trading Company Ltd oraz Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV, solidarnie: 108 mln EUR;
 - m) Total: Total Nederland NV: 20,25 mln EUR, z czego Total SA odpowiada solidarnie na kwotę 13,5 mln EUR;
 - n) Wintershall AG: 11,625 mln EUR.
- (30) Powyższe przedsiębiorstwa bezzwłocznie kończą naruszenia opisane w motywie 29, jeżeli jeszcze tego nie zrobiły. Przedsiębiorstwa te powstrzymają się od ponownego podejmowania działań i zachowań opisanych w motywie 29 oraz od wszelkich działań i zachowań o równoważnych celach lub skutkach.
- (31) Nieobjęta klauzulą poufności wersja całego tekstu niniejszej decyzji w autentycznych językach postępowania będzie dostępna na stronie internetowej Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji pod adresem: http://europa.eu.int/comm/competition/index_en.html
-